

# Boekbespreking

## **Hilversumsche Oudheden**

Vorig jaar verscheen het boek *Hilversumsche Oudheden* in facsimile uitgave. De oorspronkelijke druk uit 1856 heeft als ondertitel *eene bijdrage tot de ontwikkelingsgeschiedenis der vroegste europeesche volken*. De auteur was de toenmalige conservator van het Leids Museum voor Oudheden, Leonhard Johannes Friedrich Janssen.

Janssen was bijzonder geïnteresseerd in onderzoek naar Nederlandse oudheden en onderhield contacten met wetenschappers in binnen- en buitenland. De vondst van haardsteden door een werkman bij de Vuursche trok dan ook zijn aandacht. Na de eerste vondsten was hij in 1853 een aantal malen aanwezig bij opgravingen, vaak in gezelschap van Albertus Perk. Het heeft de werkman geen windeieren gelegd: het museum kocht verscheidene voorwerpen van hem.

Al in hetzelfde jaar publiceerde Janssen hierover in een oudheidkundig tijdschrift en het boek volgde drie jaar later. Hij gaat uitgebreid in op de vindplaatsen en de voorwerpen en vergelijkt deze met vondsten elders. Hij vond restanten van vuren met botjes van verschillende diersoorten en wigvormige voorwerpen. Zijn conclusie was dat het om offerplaatsen ging, waarbij het vuur zelf vermoedelijk onderwerp van verering was.

Het grootste deel van het boek is gewijd aan de haardsteden, maar ook andere vondsten rondom Hilversum

komen aan de orde, zoals een aparte rotsformatie bij de Trompenberg en grafheuvels op de Hilversumse heide. Net voor het uitkomen van het boek was op de heide een urnenveld ontdekt. Het bericht daarover nam Janssen als bijlage op, maar hij wachtte niet op de resultaten van het onderzoek van de botresten uit de urnen. Het artikel dat hij later daaraan wijdde in de *Algemeene Konst- en Letterbode* is in deze facsimile uitgave opgenomen. Bij veel van de opgravingen waren de kunstschilders James de Rijk en diens zoon Jacobus aanwezig om de situatie te schetsen. Het merendeel van de tien platen in het boek is van hun hand.

Nog voordat het boek uitkwam kreeg Albertus Perk twijfels over de authenticiteit van de haardsteden. Het bleek inderdaad te gaan om falsificaties, al werd dat pas 70 jaar later met zekerheid vastgesteld.

Luc Amkreutz, conservator prehistorie van het Rijksmuseum van Oudheden, geeft in zijn voorwoord aan waarom dit boek nog steeds lezenswaardig is: het geeft een uniek tijdsbeeld en inzicht in de denkbeelden van toen. Halverwege de negentiende eeuw maakte de wetenschap een stormachtige ontwikkeling door en was er grote interesse voor andere culturen en het verleden. In binnen- en buitenland vonden opgravingen plaats en werd gepoogd om het verleden te reconstrueren. Dat daarbij soms te snel conclusies werden getrokken was onvermijdelijk. Wout Arentzen, Janssen-kenner bij uitstek, schetst in zijn voorwoord de achtergrond van Janssen en zijn drijfveren.

Hoewel een groot deel van het boek achterhaald is, is het voor geïnteresseerden in de geschiedenis van Hilversum en het Gooi zeker de moeite waard. Het geeft een beeld hoe het onderzoek hier plaatsvond toen de archeologie nog in de kinderschoenen stond.

IdR

L.J.F. Janssen, *Hilversumsche Oudheden, eene bijdrage tot de ontwikkelingsgeschiedenis der vroegste Europeesche volken*, facsimile uitgave 2009 met voorwoord van Luc Amkreutz en Wout Arentzen, Sidestone press € 24,95.

